



VELFÆRDSMINISTERIET

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

ABA/ J.nr. 2008-1670

Folketingets Socialudvalg

Dato: 9. april 2008

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 21. februar 2008 følger hermed velfærdsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 237 (SOU Alm. del).

Spørgsmål nr. 237:

”Ministeren bedes kommentere fortrolig rapport af 18. februar 2008 fra L.V., jf. bilag 145”.

Svar:

Jeg kan forstå, at L.V. har oplevet forløbet omkring F.S. og dennes ophold på et plejehjem som frustrerende.

Selv om fremsendte materiale fra L.V. giver indtryk af, at kommunikationen mellem de kommunale myndigheder og de pårørende ikke har fungeret så godt, som man kunne have håbet, er det umiddelbart vanskeligt at vurdere ud fra det fremlagte, om der er grundlag for at kritisere den måde, de kommunale myndigheder har håndteret sagen på.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar, at der er det nødvendige antal kvalificerede medarbejdere på ældreområdet, og at der sættes tid nok af til at løse opgaverne ordentligt. En god tilrettelæggelse af arbejdet og ordentlige arbejdsvilkår er nødvendige for, at personalet trives og i sidste ende kan levere en pleje, som beboerne oplever som omsorgsfuld og værdig.

Derudover er det en væsentlig forudsætning for, at der skabes de bedst mulige rammer for leveringen af hjælpen, at både borgeren, de pårørende og personalet arbejder for, at der skabes en god kommunikation. Dette indebærer, at både de pårørende og personalet er imødekommende og lydhøre over for hinanden, samt at begge parter bidrager til at skabe en bedre dialog.

Jeg kan se, at L.V. allerede har gjort brug af de klagemuligheder, der er i sager som denne, og at Ankestyrelsen har taget sagen om magtanvendelse op til principiel behandling. Sagen vil altså blive vurderet på ny, denne gang af det sociale klagesystems højeste instans. Jeg vil derfor ikke gå yderligere ind

i spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for kritik af specifikke forhold i den konkrete sag.

Jeg vil dog gerne knytte nogle generelle bemærkninger til spørgsmålet om magtanvendelse:

På det sociale område kan der opstå situationer, hvor man må anvende magt for at kunne udøve omsorg. Det gælder i forhold til mennesker med nedsat psykisk funktionsevne, som for eksempel svært demente. Det at bruge magt over for andre er dog en meget indgribende foranstaltning, som til enhver tid så vidt muligt skal undgås.

Samtidig er det vigtigt at have klare regler for, i hvilke situationer der rent undtagelsesvist må anvendes magt, og for, hvordan personalet skal forholde sig i sådanne situationer. Derfor har vi magtanvendelsesreglerne i serviceloven. Reglerne er til for sikre den enkelte borger mod tilfældige indgreb i den personlige frihed. Af samme årsag er der ligeledes foreskrevet klare sagsbehandlingsregler, når der skal træffes beslutninger herom.

Man kan ikke beslutte sig for at anvende tvang, fordi det er mest praktisk eller for at spare personale. I hvert enkelt tilfælde må man se på, hvilke konkrete omstændigheder der gør sig gældende, og man må prøve andre og mindre indgribende løsninger, forebyggende foranstaltninger og pædagogiske løsninger, inden man iværksætter magtanvendelse.

Det er min opfattelse, at man i sidste ende dog må acceptere, at den kommunale myndighed er nødt til at have nogle muligheder for at tilsidesætte selvbestemmelsesretten. Om dette er tilfældet i den konkrete sag om F.S., er det som nævnt op til det sociale klagesystem at træffe afgørelse om.

Endelig fremgår det også af det fremsendte materiale, at der tilsyneladende har været problemer i forhold til håndteringen af beboernes valgkort. Til dette vil jeg gerne knytte følgende kommentar:

Så snart valglisten er udarbejdet (7 dage før valgdagen), sender kommunalbestyrelsen automatisk valgkort ud til alle de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen, herunder beboere på plejehjem, hvis plejehjemmet er opført som vælgerens faste bopæl eller opholdssted i CPR. Valgkortet er adresseret til den enkelte vælger og er at betragte som almindelig post. Plejehjemsledelsen har derfor ikke efter valgloven beføjelse til at tilbageholde valgkort til plejehjemsbeboere.

I forhold til oplysningerne om medicinering og indberetning af klage til Sundhedsvæsnets Patientklagenævn m.v. har Velfærdsministeriet bedt Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om en kommentar, da disse spørgsmål hører under dette ministeriums område. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse oplyser i den forbindelse følgende:

”L.V. giver i henvendelsen bl.a. udtryk for utilfredshed med den sundhedsfaglige behandling, som hendes far har modtaget, herunder, at hun finder, at

der er iværksat behandling, uden at der forelå det nødvendige informerede samtykke. Det fremgår af henvendelsen, at der er indgivet en klage til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, men at L.V. er uenig i nævnets afgrænsning af klagen.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse skal indledningsvis bemærke, at ministeriet ikke kan gå ind i konkrete patientklager. Kompetencen hertil er ifølge § 2, stk. 1, i lov om klage og erstatningsadgang indenfor sundhedsvæsenet henlagt til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, som ifølge lovens § 12, stk. 1, i sin virksomhed er uafhængig af instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse.

Patientklagenævnet kan ifølge lovens § 3 give udtryk for sin opfattelse af sagen, herunder eventuelt fremsætte kritik over for den pågældende sundhedsperson og personer, der handler på disses ansvar, eller søge iværksat andre sanktioner.

Nævnets afgørelser er administrativt endelige. Ifølge lovens § 12, stk. 2, kan nævnets afgørelser således ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Klager over nævnets sagsbehandling kan indbringes for Folketingets Ombudsmand, som selv afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til nærmere undersøgelse.

Ministeriet kan vedrørende det informerede samtykke oplyse, at det fremgår af § 15 i sundhedsloven, at ingen behandling må indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller af §§ 17 – 19 i sundhedsloven.

Det fremgår af § 18 i sundhedsloven, at de nærmeste pårørende kan give informeret samtykke til behandling for en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke. I de tilfælde, hvor patienten er under værgemål, der omfatter personlige forhold, herunder helbredsforhold, jf. værgemålslovens § 5, kan informeret samtykke dog gives af værgen.

Hvis en patient, der midlertidigt eller varigt mangler evnen til at give informeret samtykke eller er under 15 år, befinder sig i en situation, hvor øjeblikkelig behandling er påkrævet for patientens overlevelse eller for på længere sigt at forbedre patientens chance for overlevelse eller for et væsentligt bedre resultat af behandlingen, kan en sundhedsperson, jf. § 19 i sundhedsloven, indlede eller fortsætte en behandling uden samtykke fra patienten eller fra forældremyndighedens indehaver, nærmeste pårørende eller værgen.

Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger det nødvendige informerede samtykke er omfattet af Patientklagenævnets kompetence, jf. § 2, stk. 1, i klage- og erstatningsloven.

Ministeriet kan afslutningsvis oplyse, at Sundhedsstyrelsen den 20. december 2007 har udsendt en vejledning om patienters/beboeres retsstilling på plejehjem og i plejeboliger. I vejledningen, der bl.a. henvender sig til personalet på plejehjem og i plejeboliger, redegøres i kortfattet form for de mest relevante regler i sundhedsloven om patienters retsstilling i forhold til beboe-

re på plejehjem og i plejeboliger i forbindelse med sundhedsfaglig behandling. Der er i vejledningen lagt særlig vægt på reglernes betydning i relation til pårørendes involvering i beboernes pleje og behandling.”

Jeg har ikke yderligere at tilføje til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses udtalelse.

Karen Jespersen

/ Jakob Krogh